

En vinterdag langs Vestfosselva

av Terje Bakken

En tur nedover langs Vestfosselva er hva vi har tenkt oss idag. Flere ganger hver eneste vinter gjør vi dette. Oset nedenfor kraftverket i Vestfossen er et naturlig startsted. Temperaturen i dag er så vidt på minussiden og det er ingen

problemer med å ta seg fram langs elva på ski. Det er faktisk en eim av vår i lufta. Snødybden er rundt 50 cm og det er fine forhold for observasjon av fugl. Elva nedstrøms kraftverket i Vestfossen fryser aldri til selv i de mest ekstreme kuldeperiodene. Dette gjør at Vestfosselva har en nøkkelfunksjon for overvintrende vannfugl i regionen. Det er ikke bare fugler som holder til i elva som trives her. I trær og kratt langs elvebredden høres sangen fra mange forskjellige fuglearter. Grønnfinken dominerer nå på denne tiden, men bjørkefink, gråsisik, pilfink, gulspurv, dompap, kjøttmeis, blåmeis og ikke minst stillits, deltar i sangkoret i solskinet. Stillitsen er for de fleste mennesker en ukjent fugl, men vil man lære den å kjenne, kan man ta en tur langs Vestfosselva. Denne meget fargerike fuglen, med det svarte og hvite hodet og røde ansikt, kan neppe forveksles med noen annen av våre spurvefugler. Sangen minner om en kanarifugl, en kortvarig trivelig kvitring, den er ikke til å ta feil av når du blir kjent med den. En og annen rovfugl som spurvehauk og hønsehauk dukker jevnlig opp langs elva, mens skjære og kråke stadig er å se. Med ørene åpne og litt flaks kan

man også oppleve vår minste spetteart, dvergspetten.

Elveprest kalles den enkelte steder i landet vårt. I det strømmende vannet noen meter ut fra elvebredden dukker den opp, fossekallen eller altså elvepresten, sannsynligvis på grunn av sitt utseende med den hvite kragen på svartbrun fjærdrakt. Nedover elva observerer vi 5 stykker. De har hvert sitt territorium og nåde den som overstiger grensene. Da er det full fart etter inntrengeren. Med kniksende bevegelser sitter den ved elvekanten, plutselig tar den til vingene, en rask svirrende flukt like over vannet, for så å dukke. Etter noen sekunder kommer den opp igjen, tar noen svømmetak og så ned i vannet igjen. Slik holder den på en god stund før den flyr inn igjen til elvebredden eller til en av doppene i elva for hvile og puss av fjærdrakten. Fossekallen er en meget hardfør og tøff fugl og det var vel disse egenskapene som gjorde at den ble valgt til Norges nasjonalfugl i 1963. Gjennom store deler av året er fossekallen knyttet til rennende vann og selv de aller kaldeste dagene på vinteren forhindrer den ikke i å stupe til vanns. Mat må man jo ha. I motsetning til de fleste av våre spurvefugler, er fossekallen lite sosial av seg. Utenom hekketiden lever de hver for seg en og en.

Fossekal. Alle fotos : Terje Bakken

Sangsvanene er de viktigste «brukerne» av Vestfosselva i vinterhalvåret. De fleste finner vi i utoset av Fiskumvannet, men også nedover i elva kan man betrakte disse store staselige vintergjestene. De er trekkfugler fra de norlige områdene, men det kan synes som om de er i ferd med også å etablere seg sørover her i landet. Sangsvanen er på størrelse med knoppsvanen og kjennes lett på det flate gule og svarte nebbet og den rette halsen.

Vestfosselva, med de åpne vannarealene, er som tidligere nevnt, svært viktig for vannfuglene. I januar vinteren 1996/97 ble over halvparten av Nedre/Øvre Buskeruds overvintrende sangsvaner registrert i Vestfosselva. Intet annet vassdrag i Sørøst-Norge hadde flere sangsvaner på den tiden, dette i følge NOF avd. Buskerud.

Kvinender, stokkender og laksender vil du se på din tur langs elva, og er du ekstra heldig, kan du se den svært sjeldne dvergdykkeren. Denne fuglen er ikke mange forundt å se vinterstid i innlands-

Norge, men holder du deg i skjul og bruker kikkerten på langt hold, er mulighetene der.

Vi setter oss ned i sola ved elvekanten for kaffe og en matbit. Dette har et knoppsvanepar oppdaget, for oppover elva kommer de padlende, dette måltidet vil de være med på. Tillitsfulle er disse flotte fuglene, for de kommer helt inn til elvebredden der vi sitter. Selvfølgelig må vi dele med dem, skulle bare mangle.

Sola begynner å få et tynt slør av skyer foran seg, temperaturen synker, det begynner å bli «grøssint» som vi sier på Eiker. Vi begynner å pakke ned utstyret da plutselig en hønsenhauk farer forbi oss i lav høyde over elva. Fuglen dukker så fort opp, at vi ikke rekker å løfte verken kikkert eller fotoapparat. Hauken drar videre oppover elva, og like før kraftverket drar den opp i høyden og forsvinner i retning Fiskumvannet. Den var vel på jakt etter noe uten at vi fant ut hva det var. Dette var en perfekt avslutning på en svært så trivelig dag langs «livsnerven» Vestfosselva.

